

Операція частин XXX армійського корпусу на Пруті і в передгір'ях Карпат між Делятином та Коломиєю (1-6 червня) 1915 року.

Цей текст був випадково знайдений в Інтернеті на одному із сайтів присвячених історії Першої світової війни. Оригінал статті на російській мові. Автор тексту Дмитро Парський, офіцер (а пізніше генерал) царської армії. Після комуністичної революції перейшов до більшовиків. По завершенні громадянської війни став військовим істориком. В той час і написав дану статтю (в 1920 році).

Мова йде про військову операцію російської армії проти австрійських військ 1-7 червня 1915 року. Бій тривав на території Іванівців, Саджавки та Ланчина по лінії річки Прут. Важко переоцінити значення цієї статті для вивчення історії Саджавки та навколишніх сіл. Таких детальних даних про події тих днів більше немає.

Сама подія, про яку йде мова, також є далеко не звичайною для нашого села. В цей тиждень, описаний в статті, на території села перебувало найбільше людей за всю історію села. А ще це була найкривавіша подія, яка коли-небудь мала місце в нашому краї. В статті наводяться цифри про 6000 тисяч бійців, вибувших із строю з російської сторони. Напевно, стільки ж нараховувала і австрійська сторона. Тобто, можна говорити про 3-4 тисячі вбитих солдатів.

До нас також дійшли деякі дані про цю подію від жителів села з покоління тих часів. Але інформація в статті подана з іншого боку, і ми можемо оцінити, як і для чого відбувалася ця кривава бійня.

Обсяг статті дещо більший, ніж зазвичай, але текст вартий того, щоб дочитати. Можна читати і на нашому [історичному сайті](#).

P.S. Дякую своїй мамі за допомогу в перекладі з російської мови :)

Командування Російської царської армії відзначило високу доблесть і самовідданість, проявлену частинами XXX корпусу в найскладнішу пору для південно-західного фронту.

Прутська операція була сміливою, проведена швидко, майже без підготовки, закінчилася для нас повним успіхом і принесла користь загальній справі, тому що привернула до себе увагу й сили ворога, який відтіснив нас в цей час на Дністрі і біля Сяна. Проявлені скритність і швидкість призвели до того, що удар ворогу нанесено абсолютно несподівано. Переправа через швидку річку в безпосередній близькості від супротивника, ряд запеклих штурмів укріплених гірських позицій, поєднаних із захопленнями і обходами і - розгром ворога з проривом його загального розташування. Нарешті, вдалий відхід, пізно помічений ворогом, виконаний чітко і майже без втрат.

Військова операція на Пруті в червні 1915 року

Написав Роман Гелемб'юк

Надзвичайно важке завдання, що випало тут на долю наших військ, складна місцевість, яку довелося долати, не завадили нашому успіху. Це зайвий раз підкреслює першочергове значення в бойовій справі міцної військової витримки, спорідненості духу і єдності.

До кінця травня XXX корпус був розташований у передгір'ї Карпат, від с.Пнів (перед м. Надвірна) і далі на схід і південний схід по лінії ур. Буковинка - (висоти 553-503-447) - ур. Запуст. На цих позиціях корпус протримався близько двох тижнів.

Австрійці займали круті північні схили Карпат, прикриваючи гірські проходи на південь.

Попередня бойова обстановка виглядала так: на початку травня XXX корпус, що стояв тоді на позиціях південніше Станіслав - Нижнів, після запеклих боїв відкинув ворога до Карпат і, захопивши м. Надвірну, закріпився у їх передгір'ях. Здійснені австрійцями сильні контратаки проти нашого правого флангу і центру були успішно відбиті.

Загальне становище Південно-Західного фронту наприкінці травня початку червня було вкрай важким: правий фланг 9. армії, до складу якої входив XXX корпус, відступав з боями до Дністра, а інші війська фронту відійшли вже за р. Сян до району Львова. 8 червня нами був залишений Перемишль. Наступ переважаючих сил ворога саме в цих напрямках був найзапеклішим.

Частини XXX корпусу були розташовані на позиціях: с. Пнів - ур. Буковинка - с.Парище. Штаб дивізії стояв біля с. Тарновиця-Лісна, а штаб корпусу - в м. Отинія. Район між лівим

Військова операція на Пруті в червні 1915 року

Написав Роман Гелемб'юк

флангом охоронявся бригадою другочергової Терської козачої дивізії.

28-29 травня всі начальники дивізій були терміново скликані в штаб корпусу. Нам оголосили, що обстановка на фронті вимагає швидкого сильного удару по противнику, щоб перетягнути на себе частину його сил з інших напрямків і тим полегшити важке становище відступаючих військ південно-західного фронту.

Тут же було запропоновано обговорити це питання і прийняти рішення, як і в якому напрямі надати допомогу.

Військова операція на Пруті в червні 1915 року

Написав Роман Гелемб'юк

У результаті ком-р корпусу Г. Л. Зайончковський затвердив пропозицію: атакувати правий фланг ворога в районі Ланчин-Іванівці-Молодятин, з переправою через Прут, щоб сусідні частини нашого корпусу посприяли шляхом наступу від Ланчин-Добротів і проти району Коломия.

Передбачалося, що удар в цьому напрямку по ворогові, сили якого групувалися, головним чином, для оборони зазначених вище гірських проходів та м. Коломия, буде найбільш успішним: внаслідок відносної слабкості його на цій ділянці і вірогідної несподіванки нашої появи тут. Оволодіння гірським районом між Прутом і с. Молодятин могло привести до прориву загального фронту ворога, від'єднанню Коломийської групи від військ, які обороняли доступи до гірських проходів. Також давало нам вигідне вихідне положення для подальшого розвитку операції як у напрямку Делятина (спільно з іншими частинами нашого корпусу), так і для дій в тилу Коломиї. На захід від району, обраного для удару, місцевість майже недоступна, а на схід, хоча і зручніше для наступу, зате з цього боку легко було привернути увагу ворога.

Командуючий армією поспішав з виконанням операції. Наказано було наступати через день. Але зважаючи на очевидну нездійсненність задуму, начальник загону наполіг на тому, щоб початок операції було відкладено ще на день.

Загін складався з наступних частин: всієї 80. піх. дивізії, двох полків 2 стрілецької дивізії (7 і 8), полку 71 піх. дивізії (283), двох батарей 71 арт. бриг., двох гаубичних батарей III важкого арт. дивізіону, двох пішо- і двох кінногірських батарей та Терської козачої бригади з кінною батареєю. Склад 80 дивізії - 31 саперна рота. Загальний склад загону - 26 бат., 82 гармати (48 польових, 6 кінних, 8 важких і 20 гірських), 10 сотень, саперна рота й мостове відділення.

Було визначено послідовність виконання бойового завдання:

Військова операція на Пруті в червні 1915 року

Написав Роман Гелемб'юк

переправитися через Прут біля сіл Ланчин-Саджавка-Іванівці, розбити ворога та оволодіти його позиціями на правому березі річки в гірському районі між нею і с. Молодятин (висоти 474-477-443-462-441-485). Закріпившись там, бути в повній готовності до подальшого пересування в одному із зазначених вище напрямків.

Для сприяння нам інші частини 2. стр. дивізії (на захід) і XXXIII корпусу (на схід) повинні також перейти Прут і атакувати ворога, який знаходився напроти них.

Загін опинився в надзвичайно складній ситуації. Перш за все потрібно було скрито і швидко змінити і перекинути в новий район найбільш віддалені частини, щоб не виявити передчасно своїх намірів. А далі обережно підвести вояків до сіл Ланчин - Саджавка по відкритій і схиленій до Пруту місцевості, розгорнувши на лінії цієї річки загін.

Все це було вкрай важливо. Успіх операції залежав від умови засекреченості усіх пересувань і дій, швидкості їх виконання та несподіваної атаки. Необхідно було переправити загін через досить широку (до 150 кроків) і дуже швидко гірську річку на виду у ворога (через Прут, прим. Г.Р.), який утримував протилежний берег і приналежний до нього гірський участок.. Належало побороти не тільки опір ворога, що зміцнився, особливо на головних позиціях: висоти 474 та 477 (гора Діл напроти границі між Саджавкою і Ланчином і напроти церкви, прим. Г.Р.), а й важкодоступну і невідому нам гірську місцевість, майже позбавлену шляхів і покриту здебільшого лісом. Нарешті, пройшовши все це з боєм, закріпитися в районі висот 485-441-462 в готовності до подальшого наступу.

Передислокація загону в новий район здійснювалася поступово, залежно від наказів, отриманих військами: в першу чергу направлялися полки бойової частини, за ними – резерв. Поява одночасно великої кількості людей не могла б залишитися непоміченою для ворога. Районом зосередження полків були визначені села Майдан Середній - Кубаївка. Інші частини згодом направилися прямо до Пруту, на лінію, обрану для розгортання загону.

Військова операція на Пруті в червні 1915 року

Написав Роман Гелемб'юк

8 стріл. полк був розташований недалеко від с. Ланчин і повинен був підтягнутися до річки пізніше. У ніч на 31 травня частини 80 див. були зняті з позицій м. Надвірна і ур. Буковинка і поступово відведені в тил: спочатку до с. Тарновиця-Лісна, пізніше - до с. Майдан Середній і до Кубаївки. 320 полк було відправлено з с. Парище через Майдан Середній - Кубаївка на зміну 283 полку, який займав до того позицію на схід дороги Кубаївка – Саджавка. Йому наказано розпочати дії раніше за інших. 319 полк виконував наказ слідувати до Майдану Середнього. Штаб загону (штаб 80 п. див.) перемістився також в це село, де були виконані всі розпорядження щодо розгортання і бою, а потім - в с. Кубаївка, звідки начальник загону керував операцією.

З метою засекречення переміщення військ було виконано наступне: більшість полків здійснили перехід вночі, а ті, яким довелося йти вдень, прямували невеликими ешелонами (по 1-2 батальйони) різними шляхами, частина рухалася лісами. Щоб уникнути гуркоту, заборонялося пересувати артилерію і обози мощеними дорогами. Все це вдалося зробити таємно. Ворог не зміг нас виявити. Та, мабуть, підозрював: його аероплани посилено контролювали в ці дні район Надвірна- Майдан Середній.

До вечора 31 травня частини загону розгорнулися на лінії Прута, розташувались наступним чином: 283 полк, що складав лівий фланг - в районі с. Іванівці, 320 п. - в центрі, в с. Саджавка, 318.- в західній частині цього ж села і 8 стрілецький - в с. Ланчин.

В цей час резервний 317 полк готувався негайно вирушити з Кубаївки до Пруту, 319 п. – в Майдан Середній, а 7 стрілецький залишався ще в районі своєї дивізії. Козача бригада перебувала в районі с. Товмачик і на схід.

Артилерія розташувалася дугою по лінії висот 447 - 423 — 399- ур. Запуст; згодом частина легких батарей була переміщена вперед для кращої підтримки піхоти при наступі.

Наближення частин до Пруту і зайняття вигідних позицій також вдалося зробити непомітними для ворога. Всі пересування проводилися винятково з настанням темряви або вночі. Користуватися брукованими дорогами Кубаївка - Саджавка, і Ланчин-Іванівці було заборонено. Частини військ (особливо артилерія і обози) слідували ґрунтовими шляхами. В артилерії в усіх возах колеса були обмотані соломкою. Рухалися тихо, палити не дозволяли. Діставшись Прута, війська й обози розташовувалися в селах максимально

Військова операція на Пруті в червні 1915 року

Написав Роман Гелемб'юк

потайки: заборонялися зайві пересування, дотримувалася велика обережність у розведенні вогнищ. Потайливе розташування частин при розгортанні полегшували великі села - Ланчин, Саджавка та Іванівці.

Проте однієї швидкості і скритності всіх наших пересувань все-таки було недостатньо, щоб ввести ворога в оману. Від полонених офіцерів стало довідалися, що австрійці зовсім не очікували таких зухвалих дій проти них при явно несприятливих для нас умовах. Вони вважали атаку неможливою. Австрійці чекали нападу, найімовірніше, на район Коломиї, де місцевість доступніша і є хороші умови для наступу.

План операції полягав у наступному: прикувати увагу ворога до обох його флангів шляхом атак і розвідувальних дій і, користуючись цим, швидко нанести сильний і несподіваний удар по центру на висотах 474 та 477, що склали головні позиції. Прорвавши загальний фронт, пройти в напрямку с. Млодятин. Далі діяти залежно від обстановки: або на захід - у фланг військ, розташованих в районі Делятина, або ж на схід - в тил Коломийської групи.

Кінну бригаду планувалось переправити через Прут біля с. Товмачик і просувати на схід окремі партії, а потім - і сотні. Діючи в районі ур. Спуст - Княжий Двір і далі - на Печеніжин.

З цією ж метою 283 полку, зосередженому в Іванівцях, вказано опанувати позиціями австрійців у районі висоти Луги (443 (там де зараз стінка, прим. Г.Р.)) та підтримати операцію зі сходу.

8 стрілецькому і 318 полкам (першому з Ланчина, а другому — із Саджавки), оволодіти масивом між висотою 474 та р. Кобильниця, взявши на себе удар і прикривши операцію з заходу. 320 полку атакувати головну позицію ворога в районі висоти 474.

283 полку вказано почати дії дещо раніше, ніж іншим. 320. і 8. стрілецький переправитися майже одночасно, а 318. трохи пізніше. Всі частини повинні були вбхід перейти Прут в такій послідовності: 283 полк, за ним 320 і 8 стрілецький і 318.

Артилерії наказано відкрити вогонь зранку 1 червня з метою прикрити переправу наших військ, відкинувши противника, який безпосередньо обороняв річку і підготувати атаку в районі висоти 474 (потім і 477). Усі гірські батареї були підпорядковані полкам, що перебували в селах Ланчин і Саджавка.

Підступи до Пруту були попередньо вивчені, броди знайдені і таємно позначені. Штурм важкодоступної висоти Луги (443) (виступ гори Діл напроти границі Саджавки та Іванівців, прим. Г.Р.) доручено 283 полку, який стояв тут раніше на позиціях і знав місцевість краще за інших.

Р. Прут на ділянці Ланчин-Іванівці дуже звивиста і дробиться місцями на рукави. Течія її настільки швидка, що багатьох наших поранених під час переправи збивало з ніг і зносило водою. Ширина - 100-200 кроків. Бродів - багато, і глибина їх у більшості випадків не перевищує половини росту людини. Південний берег ріки - обривистий, тому прикривав наші частини від флангового вогню.

Район на південь від висот 474-477 покритий майже суцільним лісом, що робить місцевість важкодоступною. За лінією висот 485-441-462 починаються зворотні схили гірського масиву. Між Прутом і його притокою Лучка вони більш пологі, але порізані багатьма ярами, що йдуть у напрямку сіл Молодятин і Печеніжин. Долиною р. Лучка проходить дорога Коломия-Делятин (р. Лучка тече через Молодятин, прим. Г.Р.) і є цілком зручною для руху військ. Інші шляхи відсутні, за винятком стежок та лісових просік. Інформацією про сили і розташування ворога ми не володіли. Знали тільки, що сюди після квітневих боїв відійшли ті австрійські частини, з якими ми мали справу і раніше, перебуваючи на позиціях південніше Станіслава – Нижніва. Проте, судячи по запеклих атаках ворога в першій половині травня в районі Ур. Буковинка - вис. 553, можна було припускати, що він отримав значні підкріплення після свого відходу до Карпат.

За всіма даними головна маса військ противника групувалася переважно по обидві сторони с. Делятин для захисту гірського проходу на Мармарош-Сигот, а також - для

оборони ущелини, що веде на Рафаїлів та район Коломиї.

Як виявилось згодом зі слів полонених, проти нас діяло спочатку 10-12 батальйонів (далі наведені докладніші відомості про ворога).

Позиції противника, розташовані у горах, були добре пристосовані до місцевості і мали в деяких місцях ярусну оборону. Обстріл всюди був чудовий. Оборона переправ і підступів до позицій була розвинена, особливо добре використовувався фланговий вогонь.

Найукріпленішим був район висоти 474, де, як з'ясувалося пізніше, було 4 лінії окопів, підсилених дротяними загородженнями, позаду яких знаходився редьют. Підступи до вис. 474 та 477 добре фланковані (проглядаються, прим. Г.Р.) з виступів гір, розташованих по обидва боки р. Кобильниця і з вершини Луги (443).

Артилерія австрійців групувалася, головним чином, в районах висот 474-477. Деякі батареї були бліндовані (сховані в окопах, прим. Г.Р.) (напр., біля вис. Луги.) Загальна протяжність позицій ворога на атакованому фронті (від р. Кобильниця до району вис. Луги), доходила до 6-ти верст.

Попереду головних позицій знаходилися лише охоронні частини. Села, розташовані на лівому березі Прута, не зайняті ворогом: туди ходили тільки розвідники та призначалися іноді окремі пости.

На світанку 1 червня почалася переправа через Прут. Невдовзі після цього наша артилерія відкрила вогонь. Важко передати всі ті труднощі, з якими стикнулися головні полки, долаючи річку вбхід під сильним артилерійським, кулеметним і рушничним вогнем з фронту і флангів. Роти, що йшли попереду, втрачали до половини свого складу. Переправа здійснювалася спочатку поротно, з проміжками. Згодом, витісняючи передові

Військова операція на Пруті в червні 1915 року

Написав Роман Гелемб'юк

частини ворога, переправлялися вже в декількох місцях. Після установки саперами легких містків і особливо за допомогою двох більших мостів, зведених прибулим парковим відділенням (може ті стовпи, що вода розмила, і є залишками цих тимчасових мостів? Прим. Г.Р.), переправа решти частин пошвавилася.

Першим перейшов річку і зав'язав бій 238 Павлоградський полк. Хоча йому і не вдалося опанувати висотою Луги (443), але ворога відкинули від річки до половини гори. Закріпившись там, солдати відважно і наполегливо атакували, поступово відбиваючи кожен крок під ближнім вогнем, чим і зосередили на собі увагу противника. Трохи раніше почали свої дії і Терські козаки. 320 і 8 стрілецьким полкам вдалося переправитися тільки ввечері, а 318 - вранці наступного дня. Зав'язався запеклий бій за закріплення на тому березі. Повільно, але наполегливо частини просувалися вперед.

Важка дводенна боротьба з ворогом, який перебував у надзвичайно вигідному становищі і гідно оборонявся, закінчилася орлиним злетом чембарців на висоту 474 та оволодінням головною позицією австрійців. Ворог, мабуть, добре усвідомлював значення цієї висоти і отримав деякі підкріплення, здійснивши наступного дня майже 20 контратак. Однак, чембарці вистояли і остаточно закріпилися на зайнятій позиції.

З настанням темряви 317 Дрисський п. був переведений в с. Саджавка, а на його місце, в ліс біля с. Кубаївка, підтягнутий 319 Бугульминський п.

На світанку 2 червня 317 п. почав переправу, яка здійснювалася вже по зведених мостах і атакували ворога в напрямку вис. 477. Доблесний штурм і взяття цієї висоти остаточно затвердили наше важке до того становище за Прутом і, зокрема, забезпечило положення центру, що піддалося сильним контратакам. Закріпившись, полк приготувався до подальшого руху на південь.

З настанням ночі підійшов 319 полк і розташувався в с. Саджавка, а після його переходу через річку цю позицію зайняв 7 стрілецький п.

Завдання з оволодіння головними позиціями були виконані. Обстановка в основному з'ясована. Командир загону визнав своєчасним завдати вирішального удару.

Вранці 4 червня 319 п. переправився через Прут. Йому було наказано, насамперед, вислати батальйон в обхід висоти Луги (443), з тим, щоб сприяти павлоградцям в оволодінні нею.

Батальйон цей, крім того, повинен був своїми діями прикрити наступ полку зі сходу. Решта батальйонів були швидко направлені в напрямку висоти 462, в обхід правого флангу ворога, що тримався проти Дриського полку. Останньому було наказано наступати одночасно через ліс до вис. 441, для нанесення спільного удару з бугульмінцями в цей фланг.

Швидкі і добре узгоджені дії цих двох полків вирішили долю бою за Прутом. Ворог був розбитий, в паніці відходив; центр його був прорваний. Це враз позначилося і на інших ділянках бойового фронту: 320 п. почав просуватися і тіснити австрійців у напрямку вис. 485. На лівому фланзі обхідний рух батальйону 319 п. та вогонь швидко перекинутою гаубицею розбили бліндовані гірські гармати в районі Луги (443). Ворог залишив цей район без бою, покидавши знаряддя та зарядні ящики. Висоту Луги (443) зайняли частини 283 полку і дві роти бугульмінців (дві інші приєдналися до свого полку). Цим останнім операція була остаточно забезпечена зі сходу.

І тільки на язикоподібному масиві ворог, підтримуваний з відрогів Ур. Переступ і Кобильниця, продовжував наполегливо триматися. Тут стрільцям та чорноярцям з великими труднощами вдалося лише трохи відтіснити його. Проте, беручи до уваги наш успіх в центрі, опір австрійців, очевидно, не міг бути тривалим.

До вечора 4 червня ворог був відкинутий в напрямках на Молодятин-Печеніжин. Наші

Військова операція на Пруті в червні 1915 року

Написав Роман Гелемб'юк

полки просунулися вперед і, захопивши з боєм вис. 462, закріпилися на лінії перед вис. 441-485, на яких противник чинив останній відчайдушний опір.

Бойове завдання було виконано. У резерві залишався ще не витрачений 7 стр. полк, який був вже до цього часу переправлений через Прут і спрямований за 319 полком. Крім нього, для розвитку подальших дій міг служити Бугульминський п., втрати якого були значно менші за інших. Цими частинами, спільно з висунутими вперед 317 і 320 полками і при відомій підтримці нашого правого флангу, передбачалося вирішити наступні завдання.

Групування наших військ після закінчення операції виглядало так: на правому фланзі - 7 батальйонів, на лівому - 4 і 12 батальйонів у центрі, за лівою ділянкою якого знаходилися ще 3, а всього - 15, при цьому в ударній групі було зосереджено до десяти батальйонів.

Вибране загоном положення було цілком сприятливим, оскільки простим фронтальним рухом на найкоротшу відстань ми били в тил Коломийської групи ворога, а, перехопивши шлях Делятин-Коломия, - отримували можливість діяти і у фланг військ, які обороняли доступи до гірського проходу від Делятина на Мармарош-Сигот. При цьому дії проти району Коломия, спільно з XXXIII корпусом, могли обіцяти розгром всього правого флангу австрійців у Карпатах. Розташування нашого загону найкраще підходило саме для дій у цьому напрямку.

Кінна бригада отримала наказ передислокуватися в район Княжий-Двір - Печеніжин і діяти в тилу ворога, розташованого біля Коломиї, підтримуючи зв'язок між нашим загоном і частинами XXXIII корпусу.

Настрій австрійців, мабуть, був тривожним, хоча до них і прибуло підкріплення, про що ми дізналися від полонених, взятих в останньому бою. Козачі розвідувальні частини інформували про велике пересування обозів від Коломиї на Печеніжин, про скупчення людей на великій дорозі в Делятин. Було багато даних для закріплення досягнутого успіху. Але сталося інакше: після обіду 5 червня нам було наказано припинити наступ і

спішно відходити за Прут.

За час операції нами було взято в полон понад 60 офіцерів і 1500 солдатів, 3 гірських артилерійських знаряддя, 10 кулеметів, багато зарядних ящиків, рушниць та ін. Безсумнівно, що трофеї були б ще більшими, якби переслідування розбитого ворога не спричинялося вкрай важкою і абсолютно бездорожною місцевістю. Втрати ворога, за словами полонених, особливо в центрі, були вельми великі.

Всього діяло в ці дні до 20 австрійських батальйонів проти 23 наших.

Бої на Пруті та в Карпатах коштували нам 82 офіцерів і до 6000 солдат, що вибули із строю (напевно, вбиті і поранені, прим. Г.Р.). Найбільших втрат зазнав 320 полк, який штурмував головну позицію на висоті 474 (20 оф. та 1650 солд.), а найменші - 319, що завдав остаточного удару (11 оф. та 500 солд).

Втрати були, дійсно, великі, але мета досягнута. Що ж стосується бойового духу, то він залишався піднесеним до кінця і підтримувати його не доводилося: здобута перемога і свідомість виконаного до кінця обов'язку живили його.

Розпорядження про відхід за Прут було викликано загальним станом справ - наші армії повинні були відступати далі під натиском ворога. Зверху нас квапили і знаходили необхідним провести відхід в одну ніч, але оскільки це було очевидно неможливо (загін був великий, заглибився в гори і мав в тилу річку), то начальник загону наполіг на відході протягом двох ночей, що йому і було дозволено під його відповідальністю.

Відхід був проведений нами протягом ночей 5-6 і 6-7 червня. У першу ніч відходили успішно. Ворог, який чекав, безсумнівно, нашого подальшого наступу, цілком його не помітив.

Військова операція на Пруті в червні 1915 року

Написав Роман Гелемб'юк

До першої години ночі 6-7 червня всі частини загону були вже на тій стороні Прута. Останні ар'єргарди залишили позиції в повному порядку, в присутності начальника загону та начальника його штабу. Ворог нас не переслідував, і відхід частин 319 п. зауважив, очевидно, пізно. Становище стрільців було важче, тому що на язикоподібному масиві ми найменше просунулися вперед. Всі трофеї і підібрану зброю було відправлено за річку, крім трьох гармат, скинутих з кручі в Прут і частини зарядних ящиків (десь в середині 90-х років долинські хлопці знайшли ящик із набоями в обочі. Можливо, то і був один із цих залишених ящиків. Прим. Г.Р.). Всі поранені, свої і ворожі, були завчасно вивезені.

На цьому Прутська операція завершилася.

Після відступу 320 полк зайняв позицію від вис. 447 до вис. 399, а 317 - від цієї останньої до с. Товмачик включно. На лінії Прута були залишені тільки передові частини і розвідники. 318 п. склав резерв у двох групах (по 2 бат.) за флангами (поблизу с. Кубаївка і біля Слобідка - Лісна). 319 п. був відправлений, на вимогу корпусного Штабу, в м. Отинія, в резерв корпусу. Штаб дивізії залишався в с. Кубаївка.

Становище наших трьох полків, сильно ослаблених кровопролитними боями, було вкрай важким, тому що позиція була розтягнута по пересіченій місцевості на 14 верст. Бойовий же склад дивізії до цього часу не перевершував 7500 чоловік. Незабаром були взяті і терські козаки. На захід від нас стояли частини 71 див., а на південь-схід - XXXIII корпусу.

Ми були останніми частинами російської армії, що затрималися в Карпатах для допомоги своїм товаришам. Відчувалося, що ворог, стривожений нашим ударом, зібрав тут значні сили і з хвилини на хвилину перейде у навальний наступ, що і трапилося в дійсності. Вечір 8 червня поклав початок новому періоду бойового життя 80 дивізії, а саме - доблесному і важкому тижневому відступу її з безперервними боями під натиском переважаючих сил ворога до Дністра.

Перемога, здобута на Пруті і в передгір'ях Карпат, викликала незвичайний підйом в дивізії і ще більше окрилила дух її полків і батарей. Операція ця стала пам'ятною для кожного учасника. Солдати складали про неї легенди, а згодом почали називати свою дивізію 'залізною'.

Військова операція на Пруті в червні 1915 року

Написав Роман Гелемб'юк

Георгіївська Дума 9 армії присудила учасникам цих боїв понад 30 офіцерських хрестів і таке ж число Георгіївської зброї; настільки ж щедро були нагороджені і солдати.

Раптовий наказ про відступ після здобутого успіху був абсолютно незрозумілим для солдатів, викликав неприховане незадоволення всіх учасників і, безсумнівно, позначилося на стані духу дивізії. Хоча в подальших відступальних боях вона трималася відважно і з тією ж самовідданістю, але бойовий порив був тимчасово втрачений.